

AUTENTISK ANDERLEDESHED

Af Benny Lihme

FOTOS PELLE RINK

“Dagligdagen for menneskene på Hvepsereiden er for mig både oplevelsen af noget anderledes – en anden verden end min egen – og noget genkendeligt og grundlæggende menneskeligt.

Reaktionerne på min tilstedeværelse er mere ærlige og umiddelbare, end jeg ellers er vant til. Med nogen kan jeg bare sidde og være, uden at der bliver taget stilling til min tilstedeværelse, hvor jeg med andre oplever en intens spænding og stor indbyrdes opmærksomhed.

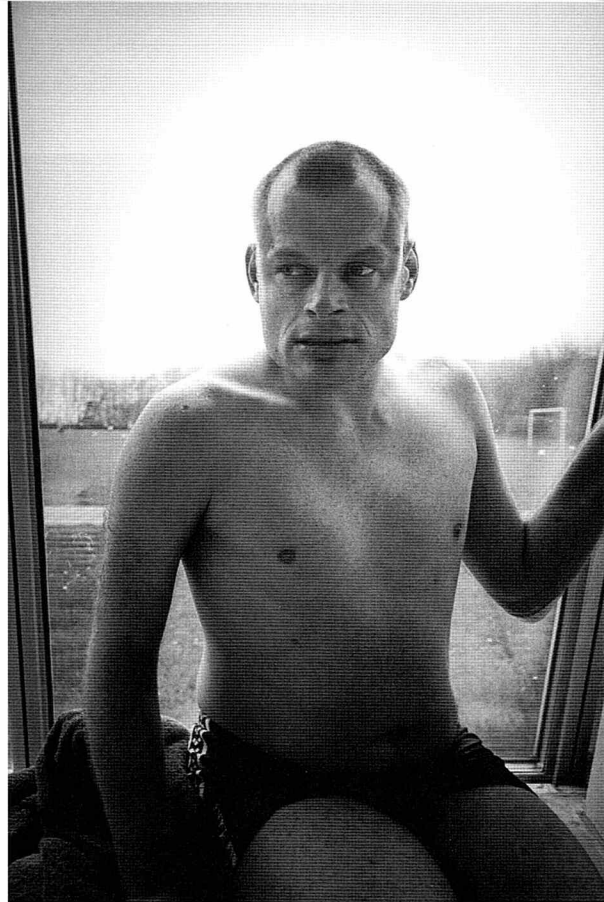
Få gange har jeg tacklet situationer forkert og det er blevet fysisk og grænseoverskridende, men at blive bidt i armen eller grebet i nosserne kan både være skræmmende og livsbekræftigende på samme tid. Facaden bliver brudt, og der opstår en kontakt.”

Pelle Rink

Howdan skal man vælge at se på den unge fotograf Pelle Rinks billeder fra Hvepsereiden i Birkerød, et "bosted for psykisk udviklingshæmmede"?

I og med at man som betragter af billederne under alle omstændigheder bryder ind i dem, kan dette ligeså godt gøres til et bevidst valg. Både fotograf og fotograferede fortjener den respekt, så den nærliggende risiko i et flimrende billedgjort og klassifikationshysterisk samfund undgås, at det man så var de dér billeder af en gruppe handikappede (måske ligefrem refereret til som "handikapbilleder").

Klart nok, en forudsætning for at se er åbne øjne. Ligeså vigtigt er det imidlertid at betragteren ser ud fra et åbent sind og giver billederne tid og ro. Hvilket kan minimere den reduktionistiske risiko der er for at se "handikapbilleder" i stedet for billeder/portrætter af unikke personligheder. For det, synes jeg, er det strålende ved Pelle Rinks billeder. Hans portrætter er udtryksfulde, yder hver enkelt person respekt og værdighed, og er i det hele taget langt fra den klassifikatoriske brug af fotografiet som fotohistorien fra dens start i 1840 ellers er så rig på, når det gælder fotografiering af "anderledes mennesker" (Darwin's brug af fotos til illustration af de menneskelige følelser, antropologers til fremvisning af de eksotiske vilde såsom indianere og aboriginals, lægers til demonstration af sygdom og handicap, politiets til forbryderalbummet osv). I spændingsfeltet mellem type (gruppe) og individ (person), har Rink valgt individssiden, ligesom han har valgt den journalistiske og dokumentariske side fra. Hans ærinde har ikke været at afsløre "Ebberødgård-skandaler" som fotojournalistikken ellers al ære værd tidligere har medvirket til.

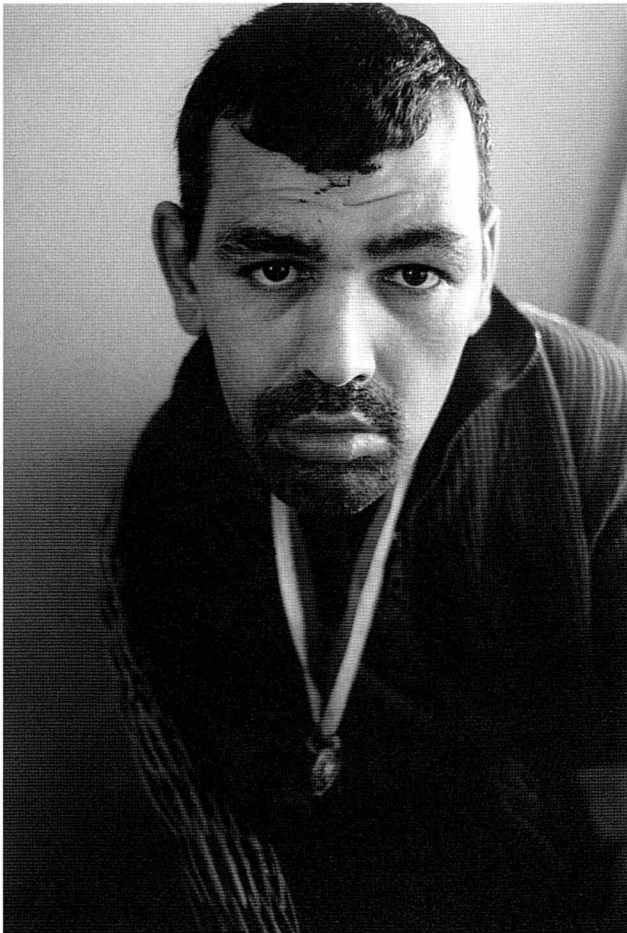

I stedet for at fortælle en institutionshistorie og iscenesætte bostedets “psykisk udviklingshæmmede” i nogle forud fastlagte rammer, har Rink tydeligvis først og fremmest givet sig tid til at være til stede sammen med Hverpseredens enkelte beboere. Og han har ladet sig berøre af de mennesker han er sammen med. Selve tilstedeværelsen, “mødet” og interessen, mere end det rent fotografiske synes at være forklaringen på billedernes individuelle og autentiske udtryk. Den menneskelige kontakt mellem fotograf og fotograferet har været det bæredygtige. På samme måde som det er den gensidige nysgerrighed og opmærk-

somhed, kontakten mellem terapeutens og klientens personligheder snarere end terapi-metoden/ teorien der er det bæredygtige i psykoterapi. Måske kan man om Pelle Rink sige, som en af hans tydelige inspirationskilder, den svenske fotograf Anders Petersen, har sagt det: han fotograferer ikke det han ser, men det han føler.

Menneskeliggørelsen af nogle objektivt svært handikappede personer er heldigvis ikke ensbetydende med en romantisk form for ligemageri a la "vi er alle ens". Noget af billedernes styrke ligger også i portrættingen af det anderledes og foruroligende, men dette indfanget på en anden mere følsom og per-

sonlig måde end de typebilleder vi kan se i handikaplærebøger, opslagsværker m.v. I de autoritative værker, hvor de udviklingshæmmede mænd i øvrigt ikke har skæg som hos Pelle Rink, slår vi os som normale til ro med de naturvidenskabelige sammenhænge billederne optræder i, ja, billederne er forlods defineret af de sammenhænge de optræder i.

På samme måde som en "sætning" i en sproglig fremstilling, må fotografiet "formulere" sig via komposition, belysning, motivsammensætning osv. Her har billederne fra Hvepsere den styrke i deres uafsluttedhed – vi kan ikke bare "lukke sagen" med henvisning til en eller anden diagnose eller handicapbetegnelse. Netop på baggrund af billedernes almenhed og menneskeliggørelse kan vi *ikke* konkludere som englænderne ellers har gjort det med formuleringen "When you name it, you tame it". Disse billeders styrke er blandt andet at de indfanger det alment menneskelige ved nogle specielle mennesker uden at tæmme anderledesheden.